

ÜGYINTÉZŐK, ÜGYFELEK

Angyalföld félúton

Százötvennyolcezer ember állandó otthona Angyalföld. Húsz-huszonezezer az ideiglenesen bejelentett lakosok száma. A XIII. kerületi tanácsnál több mint száz ügyintéző dolgozik. Három „szék”, státus üres. Angyalföld újabbkori történetét, benne a tanácsok munkálkodásának nyomait is kutatva, a krónikás annak az időnek tanúja, amikor az emberek félig már eltemették a régi Angyalföldet. Nemcsak úgy, hogy építgették az újat. Az egykori „angyalok földjén”, ahol a szegénység túlságosan sok gyermekáldozatot követelt, évek óta emelkedik a születések száma. A gyermekgondozási segélyt 1968-ban 699, 1970-ben 2332, 1971 januárjában 2154 anya vette igénybe. A csecsemőhalálozás kevesebb a fővárosi átlagnál, a következő öt évben várhatóan kiegyenlítődik a születések és halálozások arányszáma. A felszabadulás a legtöbb iskola Angyalföldön épült, mégis a viszonylag bőséges gyermekáldás miatt a kerület, a tantermek túlszűfoltóságát tekintve Budapestben a második helyen áll.

Angyalföld elveszítette, elveszti a szomorú jellegzetességeit.

AZ UTOLSÓ „NAGY DÍSZLET”

Kisléghy Imre a kerületi tanács vb-elnöke.

— Mióta vb-elnök ön? — kérdeztük tőle.

— 1960 óta. Azt megelőzően két gyárban igazgató voltam, utóbb a Magyar Felvonógyárban dolgoztam.

— Milyennek látta akkor Angyalföldet.

— A Váci úton, a Dráva utcától északra eső részen, vastelepek helyén akkor kezdtek építeni az új emeletes házakat. Most már megszokott a lakótelepi kép. Ha üzemeinket vesszük, a régi Váci úti gyárak alapvetően változtak, kívül, belül, nemcsak a gépek, hanem a munkásgarnitúra is. Jellemzővé kezd válni, hogy egyre többen mennek érettségivel szakmunkásnak.

— Ön angyalföldi, együtt él a környezettel, mégis, éppen a túlságosan sok részlet ismerete nem teszi nehezzé azt, hogy egyszerre egész Angyalföldet lássa?

— Az egészet is látom egyazon pillanatban. A kerület arcán sokat formált a gyárak bővülése és ez a folyamat most sem áll meg, a régi Váci úti gyárakban sem, az Autóvillamosági Gyárban, a Láng Gépgyárban, az Akkumulátorgyárban, a Csavararúgyárban. A kerület ilyen értelmű fejlődése nem a tanács érdeme.

— Hol található még a régi Angyalföld?

— A kerület északi részén, a Lehel út, Róbert Károly körút, vasút által határolt területen, a régi munkáslakta bázisterületen. A földszintes, elavult házakban 25 ezren élnek. Ezen az elég nagy kiterjedésű kerületrészen a következő tízenöt év alatt 13 ezer lakást lebontanak, helyükön 30 ezer új lakás épül.

A múlt utolsó „nagy díszlet” is eltűnik akkor. Az új életforma és a régi környezet között feszülő ellentét talán sehol sem akkora Angyalföldön, mint itt, éppen, mert összefüggő területen maradt meg a régi.

Közben tovább változik Angyalföld.

A harmadik ötéves terv idején 1785 lakás épült a kerületben, többségük beépített bútorral, távfűtéssel, központi fűtéssel. Az 50 200 lakásból 42 000 állami. Harmincegyezer lakásba bevezették a gázt, 42 ezerbe a vizet. A lakások fele még szoba-konyhás, s ebben megnyugodni nem lehet, bár a felszabadulás előtt a lakások 80 százaléka szoba-konyhás volt. A „klasszikus” Angyalföldön nem volt össz-komfortos lakás. Most minden épülő lakás-komfortos. Az értelmiségiek többnyire a régi V. kerületből idecsatolt területen laknak. Közülük sokan korábban munkások voltak. 1945-ben és 1956-ban beköltöztek a „luxusvidék” üresen maradt lakásaiba. Senki sem mondhatta, hogy ez a „honfoglalás” jogtalan.

A száz lakásra jutó lakosság száma öt év alatt 316-ról 310-re csökkent. Az IKV a lakóépületek fenntartására ez idő alatt 520 millió forintot fordított. A negyedik ötéves terv idején 900 milliót költenek tatarozásra, állagmegóvásra. Mégis évről-évre növekszik az életveszélyes, lebontani való lakások száma, jelenleg hatszázat tartanak nyilván. Az élelmiszerüzletek 93 százaléka önkiszolgáló. A kerületben 26 óvoda. 18 általános iskola és kilenc középiskola működik, ezekben 15 691 gyermekkel foglalkoznak. Képződik a kerület középiskolai hálózata. Öt szakmunkásképző intézetben, 22 szakmában 6000 fiatal képeznek. 1969-70-ben a gyermekek 96 százaléka a fizikai dolgozók gyermekeinek 94,5 százaléka tanult tovább. 53 százalékuk középiskolában, 32,5 százalékuk szakmunkásképzőben. 1970-ben a középiskolát végzetek egynegyede felsőfokú iskolába került. A kerületben minden negyedik lakosra, vagyis átlagosan minden családra jut egy tévékészülék.

Ilyen hát a búcsú a régi Angyalföldtől.

A LEGNAGYOBB GOND: A LAKÁS

— Mit gondolt a tanácsi munkáról, amikor még gyárban dolgozott?

— Csodáltam az államigazgatás szervezetségét.

— Most is?

— Most is csodálom. De néha a napi nyolc óra nem elég a munkára. A tanács gazdálkodással is foglalkozik, az ipar, kereskedelem, szolgáltatás széles skáláját összefogja, irányítja. Kilenc szakterületünk van. Elvárják, hogy mindenről tudjunk.

— Egy megjegyzés szerint az újságcikkekben, a televízióban, de még a parlamentben is, több szó esik a tanácsok feladatairól, újabb hatásköréről, mint az adottságairól és lehetőségeiről. A lakosság igényeinek növekedése mindinkább szélesíti a szakadékokat. Egyetért ezzel?

— Először is a lehetőségek:

a tanács évi költségvetési összege általában a „szinttartáshoz” elég, kevés jut a fejlesztésre. Az idén 159 millió forintból 72 millió forintot felhasznál a szociális és egészségügyi ágazat. Kórházak, rendelőintézetek üzemeltetésére, 1970-ben, 67 millió forintot költöttünk erre. Az oktatási ágazatra 62 millió forint megy el, tavaly 58-at költöttünk rá. És még nem is panaszkodhatunk, a kerületek között a VIII. kerület után mi kapjuk a legnagyobb költségvetési összeget. Növekedett a tanácsok jogköre, hatásköre, ugyanakkor labilisabbá vált a gazdálkodásunk. A központi tanácsi alappól bizonyos adóbevételeket átengedtek nekünk, ennek megfelelő összeggel csökkent az állami támogatás. Pedig az állami támogatás a biztos pénz, ha esik, ha fúj, az itt van. A kerületi vállalatok, intézmények a negyedik ötéves terv idejére összesen körülbelül 48-50 millió forintot adnak a kerületi tanács fejlesztési alapjaihoz, kommunális célokra, bölcsődékre, óvodára. A pénzért több lakást is kérnek tőlünk. Azután az óvodák, bölcsődék üzemeltetése a tanács feladata. Egy bölcsődei férőhely fenntartása évente 12 430 forintba, egy óvodai férőhelyé 6400 forintba kerül. Az ötéves terv idején újabb óvodák épülnek.

— Mi okozza a legnagyobb gondot?

— A 17 ezer lakáskérelem. Nagyon kevés lakást adhatunk. Egy-egy fogadónapon legalább háromszáz lakásigénylő áll sorban a lakásügyi osztály előtt. Az ügyintéző a legtöbb napon egyetlen ügyet sem intéz el, mert nem tud miből adni. Egész nap nem mond. Ez évek során megszámálhatatlanul sokszor nemet mond és nem látja munkája célszerűségét.

SAKEMBERHIÁNY

— A tanács adottságaihoz tartozik az apparátus rátermettsége, képzettsége is.

— Könnyebben dolgoznánk, ha a szakapparátus szakmailag magasabb szinten lenne. Tanulnak, de a mérnöki állásokat évek óta nem tudjuk fiatal mérnökökkel betölteni. Az építési és városrendezési osztály mérnök vezetője a nyugdíjkorhatáron túl van, örülök, hogy vállalja még a munkát, nem tudnánk kit tenni a helyére. A kitűnő új szakemberek messze elkerül-

nek bennünket. Az egész apparátus átlagfizetése 2000 forint alatt van. Jogászunk fizetése 2560 forint, mérnök-mezőgazdászunké 2800 forint, egy osztályvezető-helyettes itt hagyott bennünket, 2850 forint volt a fizetése. Fialatokat egyetemre küldtünk, amikor végeztek, hamarosan itt hagytak bennünket. Néha a fővárosi tanács viszi el dolgozókat 400-600 forinttal nagyobb fizetésért.

A munka pedig tovább szaporodik. A negyedik ötéves terv idején Angyalföld új lakásokat, bölcsődét, iskolát, kórházi pavilont, szakrendelőt, lakberendezési áruházat, ABC-áruházakat kap. 1971-ben megnyílik a kerület szállodája, a 740 férőhelyes Volga-szálló. Megkezdődik a Szegedi úti felüljáró építése, tovább növelik a távfűtésbe bekapcsolt lakások számát, új könyvtár épül, korszerűsödik a József Attila Művelődési Kőzpont. Megkezdik a városközpont építését az Árpád-hídfőnél. A kevesebb „látványos” feladatok megoldásához még inkább szükség van a tanács szervező, ellenőrző munkájára: az idős és magányos állampolgárok támogatásához, a gondozói hálózat kiépítéséhez, a kereskedelem kultúráltságának növeléséhez, a szolgáltató üzemek szaporításához.

Garami Gyözőné, a kerület népfőnöke.

— Milyennek tartja ön a tanács és a népfőnort kapcsolatot? — kérdeztük tőle.

— A tanácsi munkához kapcsolódva, várospolitikai munkabizottságunk részt vett az

oktatási és egészségügyi intézmények állagfelmérésében. Mi kezdeményeztük a Duna-part rendezését a Margit-híd és Árpád-híd között. Sok mindent javasoltunk, megvalósítottunk. Az utóbbi öt évben végzett társadalmi munka értéke 25 millió forint.

— Hogyan tudnának még eredményesebben dolgozni?

— Ha például beleszólásunk lenne olyan esetekben, mint a következő példa. Száznegyven képzőművész lakik a kerületben és kevés a kiállítóterem. Ugyanakkor a Váci út 58. számú, sokemeletes szövetkezeti ház földszintje fölött emeletnyi légiűres tér van. Húsz lakás, vagy akár kiállítóterem is elférneken itt. Több ilyen példát említhetnék. Jó lenne, ha egy-egy fontos épület, intézmény terveit megvitathatnánk a lakossággal, mert például a Volga-szállóról is úgy döntöttek, hogy nem volt előzetes vita, hol épüljön, milyen legyen.

*

Egy angyalföldi lakos azt mondta, a kerület, régi munkásmozgalmi múltjához képest és azt is véve, hogy gyárjai a nemzeti jövedelemnek talán a tíz százalékát adják, méltánytalanul keveset kapott a harmadik ötéves terv idején. Újabb lakótelepet, rendelőintézetet ígértek és csak ezután épülnek meg. Az idei költségvetési összeg már „méltányos”.

Pedig hát, ki tudná mindig pontosan eldönteni, akár a kerületek, akár a gondok rangsorolásában, hogy mikor, melyik előbbrevaló?

Toth Erzsébet